

Pronomen (pro – i stedet for, nomen – substantiv)

De fleste pronomenene er henvisningsord som enten viser til noe i selve talesituasjonen, eller står istedenfor eller peker tilbake på et substantiv.

Personlige pronomen

Entall	SUBJEKTFORM	OBJEKTFORM
1. person	jeg	meg
2. person	du	deg
3. person	han	ham/han
	hun	henne
	den	den
	det	det
Flertall		
1. person	vi	oss
2. person	dere	dere
3. person	de	dem

Subjektformen brukes som subjekt, objektformen som objekt, og etter preposisjon.

(*Jeg elsker deg. Jeg tenker på deg hele dagen*)

Vi bruker også objektform etter *enn* og *som*. (Hun er eldre *enn meg*. Han er like gammel *som meg*.)

Han og **hun** - bruker vi nesten bare om mennesker

Det og **den** - brukes om ting, oftes også om dyr og abstrakte begreper

- *den* refererer til ord i hankjønn og hunkjønn, *det* til ord i intetkjønn. (De har fått seg *hund*. *Den* er bare to uker gammel. *Huset* de kjøpte, er gammelt, så *det* trenger oppussing.)
- *Det* kan vise til intetkjønnsord som menneske, vitne, gissel og barn. (Barnet er et år, og *det* har akkurat lært å gå.)
- Bare i uttrykk med *som*-setninger refererer *den* til personer. (*Den som* ler sist, ler best.)

Annen bruk av *det*

- *Det* kan også vise tilbake til ord i ubestemt form (Hun kjøpte nye støvler. *Det* trenger jeg også. Han har bil. *Det* har hun også.)
- *Det* kan også vise tilbake til setninger eller deler av setninger (Hun skal kjøpe bil. *Det* skal jeg også.)
- Når vi bruker *de* eller *den*, tilsvarer det bestemt form (Hun kjøpte nye støvler. *De* var dyre.)

Høflig form – man bruker *De* og *Dem* i stedet for *du* og *deg*. I flertall bruker vi den vanlige formen i 2. person, *dere*

Refleksivt pronomen

Refleksiv form bruker vi når subjekt og objekt viser til samme person. Formen er lik objektformen i 1. og 2. person. 3. person har en egen form *seg*.

Jeg satte meg.	Vi satte oss.
Du satte deg.	Dere satte dere.
Hun satte seg.	De satte seg
Han satte seg.	

Resiprokt pronomen

Hverandre – viser tilbake til to eller flere subjekter som er i et gjensidighetsforhold
Per hjelper Anna, og Anne hjelper Per. Det vil si: Per og Anna hjelper *hverandre*.

Ubestemte pronomen - *man* og *en*

- Har en generell, allmenn betydning.
- Både *man* og *en* kan brukes som subjekt (*Man* må ikke bare jobbe. *En* kan ikke stole på avisen nå for tiden.)
- Når pronomenet står som objekt i setningen eller etter en preposisjon, kan vi bare bruke *en*. (Til og med *ens* venner kan av og til skuffe *en*.)
- *Du* og *folk* kan også brukes på samme måte som *man/en* (*Du* kan ikke stole på avisen. *Folk* sier så mye rart.)

Påpekende pronomen

	Hankjønn/hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
Fjernere	den bilen/den hytta	det huset	de blomstene
Nærmere	denne bilen/denne hytta	dette huset	disse blomstene

- Påpekende pronomen kan stå alene eller foran substantivet (Liker du *den* (genseren)?)
- I muntlig språk bruker vi ofte *der* og *her* i tillegg (*Den der* er fin. *Denne her* er fin.)
- Påpekende pronomen kan også stå foran personer (*Den mannen* er pen.)
- *Det* og *dette* bruker vi også til å introdusere noe eller noen (Hvem er det? *Det* er familien min. *Dette* er brødrene mine.)

Spørrepronomen

- Innleder spørresetninger: leddsetninger eller helsetninger
- Vi har to spørrepronomen: *hvem* og *hva*. (*Hvem* er du? *Hvem* kommer på festen i kveld? *Hva* er klokka? *Hva* gjør du her?)

Eiendomspronomen

Eier	Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
jeg	bilen min	boka mi	huset mitt	tingene mine
du	bilen din	boka di	huset ditt	tingene dine
hun	bilen hennes	boka hennes	huset hennes	tingene hennes
han	bilen hans	boka hans	huset hans	tingene hans
vi	bilen vår	boka vår	huset vårt	tingene våre
dere	bilen deres	boka deres	huset deres	tingene deres
de	bilen deres	boka deres	huset deres	tingene deres

- substantivet foran eiendomspronomen står i bestemt form (Har du sett boka mi? Dette er mannen min.)

Refleksiv form

- 3. person har en egen refleksiv form *sin* – bøyes etter substantiven det står til:

Han har glemt	lua si	sekken sin	passet sitt	pengene sine
Hun har glemt	lua si	sekken sin	passet sitt	pengene sine
De har glemt	lua si	sekken sin	passet sitt	pengene sine

- Vi bruker refleksiv form når subjektet har eller eier det som vi forteller om i objektet
Anna bor hos foreldrene sine. X Anna bor hos foreldrene hennes.
- refleksiv eieform kan også brukes i stedet for genitiv (Tomas sitt rom, Kari sine venninner)

Foranstilt eiendomspronomen

Jeg besøkte mi tante. (tanta mi) Hun bor hos sin familie. (familien sin) Vi har våre røtter i Afrika. (røttene våre)

Sammen med *egen* og *hver* står pronomen foran. (Vi har vår egen hage. Barna har hver sin sykkel.)